

NR 2 2021

DIALOG

ET TIDSSKRIFT FRA PETROLEUMSTILSYNET

”Utvikle,
ikke
avvikle”

BLIKK PÅ EN BRANSJE I ENDRING

Krav om utvikling

Nå øker tempoet i petroleumsvirksomheten igjen. Olje- og gassprisene har gitt rekordoverskudd, skatteordninger sørger for full fart i utbyggingen av nye felt og det er kamp om kompetansen. Styringssignalet fra regjeringen er at bransjen skal utvikles, ikke avvikles.

Samtidig møter næringen stadig strengere krav – både fra politisk hold og fra samfunnet for øvrig – knyttet til klima, bærekraft og energiomstilling.

Flere selskaper har lagt strategier for endring – og jobber seg inn på nye områder. De satser på fornybar energi, lavutslippsløsninger og klimatiltak som CO₂-fangst og -lagring.

I denne utgaven av *Dialog* får du innsikt i noen av kravene og forventningene som stilles til Norges største og mest lønnsomme næring. Signalene kommer fra ulikt hold: Fra politikerens ståsted, fra klimasiden, fra kapitalforvalteren og fra arbeidstakerens perspektiv.

Endringene i bransjen påvirker også Ptil. Vår ekspertise kommer nå til nytte på nye områder, som havvind og CO₂-fangst og -lagring. Samtidig følger vi nøye med på bransjens omstillingsarbeid, for å forsikre oss om at prioriteringene som blir gjort, ikke går ut over sikkerheten.

Vårt årlige Hovedtema er et viktig signal til næringen, og utgangspunkt for diskusjoner og tiltak for forbedring. Her oppsummerer vi arbeidet med årets Hovedtema og ser på hvilken effekt det har hatt.

Du får også presentert vårt Hovedtema for 2022, *Kapasitet og kompetanse er nøkkelen til sikkerhet*. Dette er et tema som er svært relevant, enten det er snakk om framtiden for olje og gass eller utviklingen av nye energiområder.

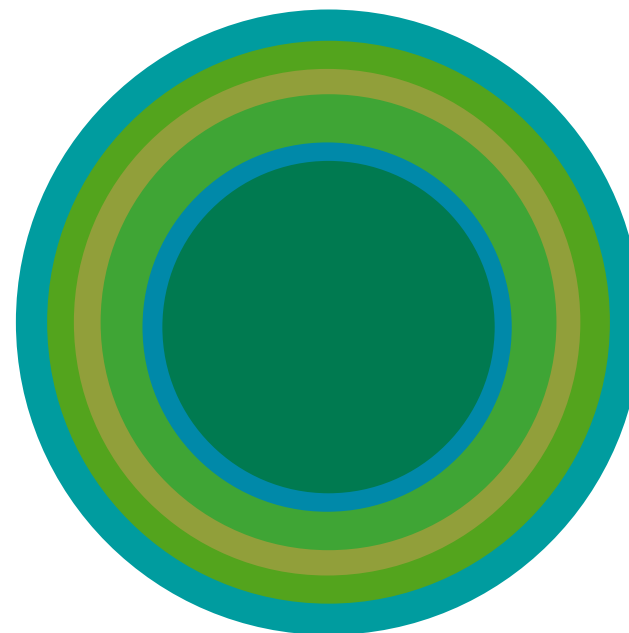
God lesing!

Øyvind Midttun
redaktør

Forsiden: Arbeids- og inkluderingsminister Hadia Tajik sier regjeringen vil utvikle, ikke avvikle petroleumsnæringen, og understreker i Dialog at ambisjonen om å være verdensledende på helse, miljø og sikkerhet står fast. (Foto: Janne Møller-Hansen/VG)

INNHOOLD:

Sikker i si sak	4
Med storkapitalen som veiviser	8
Framtid med mange dilemma	12
Å balansere seg inn i framtida	16
Mot nye horisonter	20
Ansvar for omstilling	24
På tematoppen	28
Hovedtema 2022	30
Gode lag bruker de beste	32
Tema med reell betydning	36

SIKKER i si sak

BRANSJENS
FRAMTID
POLITIKK

4 DIALOG
PTIL 2021

*Arbeids- og inkluderingsminister
Hadia Tajik (Foto: Ole Berg Rusten/NTB)*

DIALOG **5**
PTIL 2021

Arbeids- og inkluderingsminister Hadia Tajik har høge forventningar til bransjen sitt arbeid med sikkerheit og arbeidsmiljø, både når det gjeld olje og gass og nye satsingsområde.

Den nyutnemnde statsråden har travle dagar i sin nye posisjon. Her forklarar ho kva som ligg til grunn for regjeringa si utsegn om at olje- og gassnæringa skal utviklast, ikkje avviklast, og korleis ho ser for seg næringa si framtid.

- *Utvikla, ikkje avvikla* handlar om å sjå samanhengane mellom det olje-, gass- og leverandørindustrien gjer oss av kompetanse, økonomiske verdiar og energitrygging i ei avgjerande tid.

- Vi skal kutta utslepp og skapa jobbar samstundes. Då treng petroleumsnæringa framleis rammevilkår som gjer oss inntekter og arbeidsplassar i heile landet. På same tid skal vi få utsløppa frå sokkelen ned, mellom anna ved hjelp av karbonfangst og elektrifisering.

- Vi må bygga klimavennleg industri på

skuldrane til den næringa vi har i dag. Petroleumsverksemda har ei avgjerande rolle for å løysa klimautfordringane, og samstundes sikra at norsk økonomi har fleire bein å stå på.

- Det er kompetansen frå denne bransjen som kan leggja grunnlaget for andre industrier. Kunnskapen frå mange år med subsea-installasjonar er viktig for havvindnæringa. Erfaring frå sokkelen er avgjerande for å lukkast med lagring av karbon. På same måte kan vi gjera meir ut av minerala på havbotnen.

- Energitrygging er òg viktig. Når heile verda skal gjennomgå ein avgjerande energitransformasjon, er det ikkje mogleg å lukkast utan at vi er trygge nok på at det er nok energi til både dei store oppgåvene og til folk sin kvardag.

- Saman med næringa skal vi kutta utsløppa

frå olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel med 50 prosent innan 2030, og til null i 2050. På den måten vil næringa vår òg visa veg for å få ned utslepp.

- Kor viktig er det at selskapa har og vidareutviklar eit høgt nivå for sikkerheit og eit godt arbeidsmiljø?

- Den norske petroleumsverksemda skal vera verdsleiande på helse, miljø og sikkerheit. Det betyr at vi heile tida må arbeida for forbetring. Denne næringa har storulykkepotensial; òg små feil og uhell kan føra til alvorlege skader. For å unngå ulukker og akutte utslepp er det avgjerande å arbeida kontinuerleg med forbetring og førebygging. Selskapa skal under alle tilhøve sikra eit trygt og godt arbeidsmiljø, både på sokkelen og på landanlegga.

- Kva må til for å oppnå dette?

- Selskapa har sjølv hovudansvaret for at verksemda er sikker og forsvarleg. Dagens norske HMS-regime er heilt avhengig av at selskapa er medvitne og tek dette ansvaret på høgste alvor.

- Her spelar Ptil ei avgjerande rolle. Tilsynet må vera sterkt og tydeleg i reaksjonane og i oppfølginga av selskapa. Terskelen for å ta i bruk strenge

reaksjonsmiddel skal senkast når risiko og alvorgrad for ulukker aukar, og Ptil må konsekvent følga opp at avvik som er oppdaga, blir korrigererte.

- Det er òg viktig med eit godt to- og treparts-samarbeid, prega av open kommunikasjon og gjensidig tillit og respekt. Ikkje minst er god arbeidstakarmedverknad i alle fasar viktig for å driva forsvarleg petroleumsverksemd. Dei tilsette har kompetanse og erfaring som næringa aktivt må lytta til.

- Gjeld ambisjonen om å væra verdsleiande på helse miljø og sikkerheit også for anna energiproduksjon på sokkelen, som til dømes havvind?

- Ambisjonen om eit høgt nivå for sikkerheit og gode arbeidsvilkår gjeld sjølv sagt òg nye former for energiproduksjon på sokkelen. HMS-regelverk for transport og lagring av CO₂ er allereie på plass. No har Ptil òg fått i oppgåve å utvikla rammer og regelverk for havvind.

- Når det gjeld andre, nye næringar, er eg sikker på at dei erfaringane Ptil allereie har, vil vera av stor verdi. Etter kvart kan det bli nødvendig å føra tilsyn på fleire område på norsk sokkel, men det står førebels igjen å sjå. ★

AV OLAV HOVE

Med storkapitalen som **veiviser**

- Miljøutfordringene kan ikke løses av aktivisme alene. Petroleumsnæringen har kompetanse i verdensklasse, og den må brukes, mener Nina Jensen, leder for REV Ocean.

*Nina Jensen, REV Ocean
(Foto: Anne Lise Norheim)*

BRANSJENS
FRAMTID
KLIMA

Nina Jensen snakker engasjert, mye og gjerne om de store scenariene og utfordringene vi alle står overfor. Om framtidig avvikling av en bransje, men mest om endringer og løsninger.

Budskapet hennes er klokkeklart:

- Petroleumsnæringen må omstilles til å bli et 100 prosent fornybart system, ellers går ikke regnskapet opp.

Jensen irriterer seg over Støre-regjeringens signaler om *utvikling, ikke avvikling*. Et letestopp ville sendt et tydeligere signal til næringen om raskere omstilling. For det må til, og det haster, mener hun.

Men enkelt tror hun ikke at det blir.

- Jeg misunner ikke lederne i oljeselskapene eller politikerne som skal fatte disse vedtakene, men vitenskapen er klar på hva vi må gjøre.

Hun er ganske sikker på at motstanden mot nedbygging av oljebransjen vil bli stor blant folk flest, særlig på grunn av mulige økonomiske konsekvenser.

OPTIMIST Jensen tegner et dystert bilde av dagens situasjon.

- Vi har allerede utvunnet langt mer fossil energi enn kloden tåler. Vi er på vei mot 2,7 graders oppvarming, mens ambisjonen er 1,5 grader. Det går ikke opp.

Likevel kaller hun seg framtidsoptimist. For hun mener erfaringen vi har som energinasjon, vil være gull verdt når vi skal omstille oss - og hun tror vi vil få det til.

Hun lister opp havvind, karbonfangst og lagring,

utslippsfri produksjon av hydrogen og ammoniak og batteriproduksjon som sterkt etterspurte områder.

Disse kan vi levere på, med olje- og gassbransjen som sentral brikke.

Men det må gjøres noe nå, sier hun - og misliker derfor signalene fra Støre i regjeringsplattformen og på klimatoppmøtet i Glasgow.

- Det går ikke, det blir hult og viser at de grunnleggende sett ikke har forstått problemet.

Når det gjelder norsk næringsliv sin holdning, er hun langt mer positiv. Inntrykket er at klima og bærekraft er høyt oppe på prioriteringslista til de aller fleste lederne i de aller fleste sektorene.

PÅ LAG MED KAPITALEN REV Ocean ble etablert av industrigründeren Kjell Inge Røkke i 2017, med ett mål for øye: Å gjøre verdenshavene sunnere. Selskapet er ikke-kommersielt, og hovedprioritetene er fjerning av plast, overfiske og klima.

Jensen, som er utdannet marinbiolog, har ledet REV Ocean i tre år. Hun var tidligere generalsekretær i WWF Verdens naturfond. Da jobbtilbudet fra Røkke kom, trengte hun lang betenkningstid.

- Men om det er noe jeg blir mer og mer overbevist om, er det at slike som Røkke kommer til å endre verden.

- Mye av nøkkelen ligger hos de store industriaktørene, sier Jensen, selv om hun vedgår at overgangen fra WWF til Aker-systemet vakte til dels sterke reaksjoner i miljøbevegelsen.

- Men det gikk raskt over. Nå tror jeg mange ser at det var et fornuftig valg, sier hun.

- Flere syns nok det er tryggere og bedre å bare

være miljøaktivist, og at jeg har gått inn på en farlig vei. Samtidig ser svært mange at vi må spille på lag med storkapitalen for å få markante resultater.

DRÅPE FOR DRÅPE Det viktigste for Nina Jensen akkurat nå, er å redde havet.

- Situasjonen er alvorlig. I løpet av vår levetid har vi mistet 40 prosent av livet i havet. Og det er eskalerende som følge av overfiske, klimaendringer og plastforsøpling. Dette må løses parallelt med klimaendringene, og nå går vi inn i ett av de viktigste tiårene i klodens historie.

Per i dag jobber REV Ocean med å skape konkrete løsninger for å bedre forholdene i verdenshavene. Ett av tiltakene eller næringene de ønsker å satse på, er tare dyrking. Her ligger det muligheter, ifølge Jensen, til sambruk med havvind og til å lage grobunn for tare rundt utrangerte oljeplattformer.

Både naturlige tareskoger og dyrket tare binder CO₂, og bidrar til en netto reduksjon av CO₂ i atmosfæren og i overflatelaget i havet. Tare kan brukes i mat, dyrefôr, medisiner og klær.

NEI TIL GRUVEDRIFT Hvor lønnsom tareindustrien kan bli, vet vi for lite om, ifølge Jensen. Men det forskes, og hun tror mulighetene er store for at det blir en lønnsom industri - som samtidig kan være en viktig bidragsyter i klimaløsningen.

Om troen på tare som en bærekraftig, framtidig næring er stor, er troen på gruvedrift på havbunnen tilsvarende liten.

- Gruvedrift på havbunnen er noe av det verst tenkelige man kan introdusere nå. Det finnes ingen gode argumenter for å sette i gang med dette.

Hun er bekymret for hvordan omfattende utvinning av havbunnsmineraler vil påvirke økosystemene, og frykter at slik aktivitet kan være katastrofal for livet i havet.

SIKKERHETSERFARING MÅ BRUKES At havvind vil spille en sentral rolle i framtidens energiregnskap, er Jensen helt sikker på, men understreker at det er viktig å lære av feilene en har gjort med vind på land. Miljøhensyn og sikkerhet må ivaretas på en slik måte at det skaper tillit blant folk.

- Folk flest er nok ikke klar over sikkerhetsutfordringene med havvind, men det må være den viktigste oppgaven å løse før en går i gang med dette. Gjennom olje- og gassvirksomheten har vi snart 50 års erfaring med arbeid på sokkelen, både når det gjelder sikkerhet og miljømessige utfordringer. Den kompetansen må vi nå ta med oss.

LØSNINGEN Nina Jensen håper vi går mot en framtid der fornybar energi har hatt en formidabel utvikling. Der det er funnet gode løsninger på å lagre energi i form av batterier. Og der verden er blitt renere, mer fornybar og sirkulær, der ressursene tas vare på og gjenbrukes.

Men er en slik framtid realistisk?

- Det burde i alle fall være det, sier hun. En slik utvikling er nok vel optimistisk - og forutsetter at vi alle slutter å sette hverandre i bås, og at gode krefter drar sammen, både i miljøbevegelsen og i næringslivet.

- Her ligger nok løsningen, tror hun. Sammen med all kompetanse som er bygget opp gjennom oljealderen. ★

Framtid med mange dilemma

Det er ei framtid for olje og gass, men det vil bli stilt tydelege krav til dei selskapa som får vere med. - På same måte som at sikkerheit er ein føresetnad for drift, slik blir det også for miljøomsyn og berekraft, meiner Espen Kvilekval i DNB.

Frå 17. etasje i sentrum av Oslo har Espen Kvilekval vanlegvis utsyn over heile hovudstaden. Men denne dagen er dekt med skodde, og randsona for storbyen er vanskeleg å sjå. På mange vis er det eit bilete på bankmannen sitt syn på framtida: Det er mange gråsoner.

Det kan vere vanskeleg å manøvrere i dei mange framtidsscenario. Ting er stadig i omsifting, og kompleksiteten blir større år for år, seier han.

Kvilekval, som har globalt ansvar for olje og gass i DNB, synest det er vanskeleg å spå, men listar likevel opp eigenskapar han er sikker på at selskap må ha for å lykkast i framtida.

- Dei må ta berekraft på alvor. Dei må analysere og forstå korleis verda utviklar seg, og posisjonere seg deretter. I tillegg må dei skape tillit. Og tilliten

må nå ut til ei stor gruppe: til aksjonærar, folk flest og ikkje minst til den yngre generasjonen som skal ut på arbeidsmarknaden.

Ikkje småtteri, med andre ord. Men han meiner føresetnadene er dei aller beste i Norge for at svært mange selskap vil klare akkurat det.

KØ AV DILEMMA Kvilekval har vore i DNB sidan 2001. Før det jobba han i Olje- og energidepartementet. På dei 20 åra i banken har han sett at samfunnsoppdraget stadig har vore i endring.

- Som den største bank- og finansinstitusjonen i Norge har vi ei plikt til å jobbe strategisk og dynamisk med samfunnsoppdraget vårt.

For Kvilekval handlar det om å freiste å fylgje med på utviklinga. Han seier berekraft har blitt ein integrert del av all forretningsverksemd dei siste åra.

- I Norge har vi utruleg gode føresetnader til å lykkast med omstillinga. Vi har velutvikla sikkerheitsstandardar, eit god reguleringsregime, ein enorm teknologikompetanse, omstillingsevne og en stor kapitalbase, seier Espen Kvilekval i DNB. (Foto: Anne Lise Norheim)

Net Zero by 2050: Det internasjonale energibyrået (IEA) sitt vegkart for globalt nullutslepp innan 2050. Rapporten frå IEA viser at det er mogleg å nå nullutsleppmålet, men at det vil krevje svært ambisiøse grep. Mellom anna vil det innebære ei total omlegging av verdas energisystem.

Og i den røynda finst det fleire store dilemma.

- Eitt eksempel er olje- og gassektoren, der ein ser eit stort behov for å kutte i klimautslepp og omstille energisystema.

Kvilekval listar opp fleire hendingar i 2021 som har illustrert klimaalvoret, mellom anna framlegginga av Det internasjonale energibyrået (IEA) sitt vegkart for globalt nullutslepp innan 2050, den nye rapporten frå FN sitt klimapanel – omtala av FN sin generalsekretær António Guterres som “kode rød for menneskeheten” og klimatoppmøtet i Glasgow.

- Samtidig med alt dette ser vi eit stort behov for energi i verda.

På verdsbasis finst det 850 millionar menneske utan tilgang til elektrisitet. Mange stader, som til dømes i Kina, India og i Libanon, ser ein at presset på el-tilførsel er så stor at nettet kollapsar innimellom. Og i Storbritannia har vi i haust opplevd ein gasspris som har vore seks gonger høgare enn normalt.

- Vi ser altså eit stort og aukande behov for å sikre energiforsyninga i verda, og samstundes eit stort behov for omstilling. Dette er eitt av vår tids aller største dilemma.

FRAMLEIS OLJE OG GASS Ifølge Kvilekval handlar det mykje om at ein har underinvestert innanfor energisektoren i fleire år. Han meiner det blir viktig framover å klare å ha fleire tankar i hovudet samstundes.

- DNB har ein ambisjon om at finansierings- og investeringsverksemda skal vere netto utsleppsfri innan 2050, og for oss er det viktig å vere med på å finansiere fornybar energi. Men på den andre sida handlar det òg om å ikkje stenge ute næringer, slik som nokre bankar har gjort med olje- og gasselskap.

Så er spørsmålet om dette er mogleg? Kan ein

etter å ha teikna eit så alvorleg bilete av klimastatusen i verda, halde fram med å investere i olje og gass?

- For oss handlar det om å vere ein god samtalepartner for selskapa. Det vil til dømes vere viktig at oljeselskapa også investerer i fornybar energi, og då kan vi vere ein partner. I ein situasjon der etterspurnaden etter olje og gass er rekordhøg, passar det godt for oss å kunne påverke og støtte kundane, slik at utvinninga er så berekraftig som mogleg.

MORAL VERSUS PROFITT Det finst mange ulike prognosar rundt lønnsemda til dei nye energiformene. Og då reiser spørsmålet seg, til ein bankmann, om kva som tel mest: Moral eller profitt?

- Det er ikkje nødvendigvis eit motsetningsforhold der, svarer Kvilekval, og samanliknar fokuset på berekraft med krava til sikkerheit på sokkelen.

- Ganske tidleg blei det stilt tøffe krav. Sikkerheit blei eit premiss som måtte vere på plass. Slik er det enno. Så må ein sjølvsagt få til lønnsam drift. Men, det må vere sikkert, ingen vil finne seg i noko anna.

På same måte som at sikkerheit er ein føresetnad for drift, slik blir det også for miljøomsyn og berekraft, meiner Kvilekval.

- Dei aller fleste selskap har god bevisstheit rundt dette. Berekraftskrav er ikkje kontroversielt, snarare tvert om.

ENERGIOMSTILLING Frå Kvilekval sin ståstad høgt over hovudstaden ser han store moglegheiter i den energiomstillinga som går føre seg no.

- Det skjer enormt mykje på energifeltet i dag. Vi har stor pågang frå selskap som ynskjer å skape nytt og vere ei drivkraft i omstillinga, seier han, og

meiner han kan sjå ein tendens i norsk næringsliv i dag, der ein ser framover og har blikket på moglegheitene, mykje meir enn for få år sidan, då fokuset helst var på å bevare det etablerte.

MANGFALD Kvilekval peikar på at det historisk sett har vore svært lite energitransisjon i verda. Ein har heller sett energiaddisjon. Nye former har kome inn – i tillegg til dei eksisterande - og tatt veksten i energibehovet.

- Men nå må ting fasast ut. I første omgang kull. Og det må gjerast på ein smart måte. Nå ser vi at mange sluttar med kull, og ein del også med kjernekraft, før alternativa er klare. Dermed har elektrisitetsprisane og gassprisane eksplodert.

Kvilekval er tydeleg på at kompetansen som er å finne i olje- og gassektoren, må føre an, og at det må støttast politisk.

- Eg har mest tru på mangfald. Vi vil trenge mange ulike energiformer i lang tid framover.

- Veldig mange av dei nye satsingane er i startgropa, risikoen er stor. Difor treng vi gode, offentlege rammetilhøve.

FRAMTIDA - På mange måtar har verda aldri vore ein betre stad å vere enn no. Det må vi tenke på når me snakkar om ting som skremmer oss, seier Kvilekval

- Det kan bli krevjande i åra som kjem, men i Norge har vi utroleg gode føresetnader til å lykkast med omstillinga. Vi har velutvikla sikkerheitsstandardar, eit godt reguleringsregime, ein enorm teknologikompetanse, omstillingsevne og ein stor kapitalbase.

- Det er få land forunnt. Vi er heldige, og rusta for omstillinga. ★

AV OLAV HOVE

Å balansere seg inn i **framtida**

Når isen smeltar og temperaturen stig, er det utfordrande å være stolt oljearbeidar. For Stig-Rune Refvik i fagforbundet Safe handlar framtida om balanse.

- At sikkerheitsnivået blir ivarettatt på sokkelen, uavhengig av aktivitet, er heilt avgjerande, meiner forbundssekretær Stig-Rune Refvik i Safe.
(Foto: Jonas Haarr Friestad)

BRANSJENS
FRAMTID
**ARBEIDS-
TAKERNE**

På kontoret sitt i Safe-huset i Stavanger ristar Florø-mannen Stig-Rune Refvik på hovudet over eigne svar. Det blir for rundt og lite bastant. Han kunne tenkt seg å vere tydeleg og kategorisk i sine framtidsspådommar. Men til det står for mykje på spel, det er for mykje som må balanserast.

Forbundssekretæren snakkar om den paradoksale statusen for bransjen han er vald som tillitsmann for, om ei røynd med høg oljepris, høg gasspris, stor aktivitet, men også kode rød frå FN sin generalsekretær.

- Vi klarar fint å produsere olje og gass som dekker den stadig aukande etterspurnaden, men om ikkje klimaperspektivet er tatt vare på, så er det liksom ikkje noko poeng, seier Refvik.

MED ATTERHALD Han er framtidsoptimist med atterhald, og ser mykje som må på plass om han skal kunne lene seg attende i kontorstolen og gi tomme opp for energisektoren si framtid.

Det eine er denne balansen mellom å utvinne hydrokarbonar og likevel vere berekraftig. Noko anna er korleis ein skal arbeide saman for å finne løysingane på framtidens utfordringar.

- Me har fleire trepartsarenaer allereie, der det går føre seg gode og konstruktive samtalar innanfor mange aspekt og område. Og det er vel og bra. Men me har ein god del å gå på, seier han.

Refvik listar opp ei rekke ting som må vere på plass slik han ser det. Fleire arenaer, rom for å lytte til alle sitt syn, rausheit.

- Og det må vere faktabasert. Vi treng å høyre på fagfolk. Det er kjernen.

FRAMTID I BRANSJEN Forbundssekretæren peikar òg på mykje positivt. Han er heilt sikker på at nøkkelen til framtidens energiløysingar er å finne i kompetansen i olje- og gassbransjen.

Difor nøler han heller ikkje med å anbefale ungdommen å satse på ei karriere i denne næringa.

- Ei utdanning og erfaring frå dagens olje- og gassbransje vil gjere deg til ein stolt energiarbeidar i framtida, slår Refvik fast.

KVA SOM MÅ GJERAST, KONKRET Men kva må til for at jobbane i oljebransjen skal vere trygge, samstundes som ein maktar å oppretthalde den omtalte balansen? Refvik meiner høg aktivitet på sokkelen er ein føresetnad for å «redde verden».

- Vi må få på plass karbonfangst. Miljøgevinsten er så stor at det er ein føresetnad. Så må vi tenke sol, havvind og andre energiformer. Men i dette biletet treng vi ein kapitalbase, og difor må utvinninga av olje og gass fortsette.

- Eg blir frustrert over den offentlege debatten om berekraft. Ein snakkar nesten berre om fossilt brensel og utsléppskutt her heime. Og det er viktig,

det. Vi må gjere grep på det området. Men vi må kunne snakke om India og Kina utan at vi blir stempla som ansvarslause. Det er klart vi skal gjere vårt, men klimaet er eit kollektivt, universelt ansvar, seier Refvik, som også legg vekt på tydinga av økonomiske musklar til å utvikle ny teknologi.

Det handlar mellom anna om å kunne subsidiere Sintef og NTNU, slik at dei kan forske på karbonfangst og nye energiformer. Me har alle moglegheiter til å vere i førarsetet på ny teknologi.

Han er difor nøgd med at den nye regjeringa i Hurdals-plattformen legg opp til utvikling, ikkje utvikling av olje- og gassektoren.

HMS I BLODET Refvik har jobba med HMS i mange år og på ulike arenaer, og sikkerheitsperspektivet er heile tida til stades - ikkje minst når han snakkar om framtida og nye aktørar som skal etablere seg på sokkelen.

Han er tydeleg på at det ikkje berre er på klimasida det trengs gode rammevilkår frå politisk hald.

- At sikkerheitsnivået blir ivaretatt på sokkelen, uavhengig av aktivitet, er heilt avgjerande. Det må snakkast saman, og det må lyttast til opinionen. Vi må vere synkronisert med resten av samfunnet. Og i denne røynda spelar Ptil med sin kompetanse ei viktig rolle. Det er delte meiningar om kva energiformer det skal satsast på, men la Ptil holde handa på sikkerheitsrattet, oppfordrar Refvik.

FAKTABASERT FRAMTID Om vi får det som vi vil, så vil dette gå bra, seier Refvik og smiler av eiga utsegn.

- La oss fortsette å produsere olje og gass, så er vi rusta til å gjere teknologiløfta som må gjerast. Då vil verda bli grønar. Og så må vi få karbonfangst på plass snarast. Og vi som jobbar i bransjen, må få eit viktig ord med i laget når nye energiformer skal utviklast og introduserast.

Då legg vi til rette for eit nytt industrieventyr i Nordsjøen, og kan gå ei god framtid i møte, ifylgje Refvik.

- Ja, og så treng vi fleire fagfolk på forsidene. Vi må lytte, lese og bli begeistra over alt som skjer og skal skje i denne bransjen. ★

AV ØVIND MIDTTUN

Mot nye horisonter

Kunnskap og kompetanse fra petroleumsnæringen er viktig i arbeidet med energiomstillingen og for å bygge opp fornybar energiproduksjon - som havvind.

Ptil har allerede fått nye ansvarsområder og har ambisjoner om flere.

- Vår ekspertise er tilsyn med industriell energivirksomhet til havs og på landanlegg. Denne ekspertisen tar vi nå med oss inn i nye områder, sier Ptil-direktør Anne Myhrvold (Foto: Tommy Ellingsen)

Ptil har unik kunnskap og erfaring fra regulering av sikkerheten i petroleumsvirksomheten. Vår ekspertise er tilsyn med industriell energivirksomhet – til havs og på landanlegg. Denne tar vi nå med oss inn i nye områder, sier Ptil-direktør Anne Myhrvold.

Oljebransjen er i omstilling. Teknologi og kompetanse fra petroleumsnæringen tas i bruk på områder som CO₂-håndtering og vindkraft til havs.

- Vi ser at mange selskaper i petroleumsvirksomheten gjennomgår strukturelle endringer for å bli integrerte energiselskaper som også satser på fornybar energiproduksjon, sier Myhrvold.

For Ptil innebærer denne utviklingen en naturlig utvidelse av ansvarsområdet.

- Vi har allerede fått myndighetsansvar for sikkerhet og arbeidsmiljø ved CO₂-transport og lagring - og for fornybar energiproduksjon til havs, hvor det mest aktuelle for tiden er havvind. Vårt ansvar er å sette rammene for og følge opp at denne aktiviteten foregår forsvarlig.

HAVVIND - For havvind ser vi at endringene er i ferd med å skje. Regjeringen har åpnet Utsira Nord og Sørlige Nordsjø II, og industrien jobber for tiden med dette.

- Nå er det viktig at vi får på plass et godt og velfungerende regelverk for sikkerhet og arbeidsmiljø. Regelverket skal være tilpasset risikoforholdene knyttet til havvind.

Vi er opptatt av å bidra til å skape forutsigbarhet for aktørene i havvindindustrien, understreker Ptil-direktøren.

Ptil har lang erfaring med regelverksutvikling både til havs og på land, og vi har bred kompetanse innen risikoforhold som er relevante for de nye næringene, sier hun, og oppfordrer industrien til å stå samlet i omstillingsarbeidet.

- Vi jobber nå i Regelverksforum med å etablere et felles utgangspunkt for regelverksutvikling for fornybar energiproduksjon til havs. Det er viktig at alle parter engasjerer seg i arbeidet, slik at vi ender opp med et godt regime og regelverk også på dette området.

ENERGIMELDINGEN Energimeldingen, som ble lagt fram av Olje- og energidepartementet i juni 2021, er den første meldingen til Stortinget hvor en har sett på hele energisektoren samlet – og helhetlig på videreutviklingen av denne.

Meldingen beskriver muligheter for langsiktig verdiskaping fra norske energiressurser. Ett av hovedpoengene i meldingen er at kunnskapen og kompetansen fra petroleumsnæringen er viktig og må brukes i arbeidet med å videreutvikle og bygge ny energivirksomhet.

- Energimeldingen fremhever at vi skal ta med oss erfaringene og relevant lærdom fra olje og gassindustrien videre, sier Myhrvold.

- Her står også sikkerhetsarbeidet sentralt. Ptil har en rolle i det grønne skiftet. På de områdene vi blir gitt ansvar, skal vi sørge for velfungerende rammer og et kompetent og tydelig tilsyn, og slik bidra til at energiomstillingen og ny industrivirksomhet drives godt og forsvarlig. ★

UTSLIPPSMÅL

Parisavtalen, som ble vedtatt under FNs klimaforhandlinger i 2015, forplikter alle medlemslandene i FN til et felles mål om utslippsreduksjon for å begrense den globale oppvarmingen til godt under 2 grader – og helst under 1,5 grader.

I henhold til Parisavtalen skal alle land melde inn nye eller oppdaterte utslippsmål hvert femte år. Norges forsterkede klimamål er å redusere utslippene med minst 50 prosent, og opp mot 55 prosent, innen 2030 - sammenlignet med 1990-nivå.

AV OLAV HOVE

Ansvar for omstilling

For IKM-gründer og styreleiar i Norsk Industri, Ståle Kyllingstad, handlar framtida om å ha fleire tankar i hovudet. Det er han ganske van med frå før.

- Ptil har gjort ein god jobb med å organisere sokkelen og legge premissene for sikkerheit. Det må de fortsetje med. Vi som industri kan ikkje halde oss til fleire tilsyn, meiner Ståle Kyllingstad. (Foto: Tommy Ellingsen)

Vi kjem til å utvinne olje og gass i heile dette hundreåret, det er eg sikker på. Men det å ha 12 000 milliardar på bok på grunn av utvinning av hydrokarbonar, må få ein konsekvens. Difor

har vi i Norge eit spesielt ansvar, seier Kyllingstad.

Konsernsjefen og styreleiaren får raskt opp ord-frekvensen når han blir beden om å spå framtida til petroleumsnæringa. Han har ikkje tru på nokon brå nedgang i utvinning av olje og gass, snarare tvert om:

- Vi har i dag 93 felt i produksjon på norsk sokkel, og eg tippar vi kjem opp i 110, kanskje 115, før det snur.

Kyllingstad meiner vidare vekst er ei rett utvikling, og vil ikkje vere med på at han ikkje tek miljøutfordringane og FN sin kode rød på alvor.

- Det er så mange fakta som forsvinn i debatten, påpeiker han, og trekker fram den nye gassrørleidninga Baltic Pipe, som skal forsyne Polen med gass frå norsk sokkel.

Kyllingstad seier denne vil føre til at Polen reduserer utsleppa sine med 50 millionar tonn CO₂ i året - meir enn det totale CO₂-utsleppet i Norge.

- Dette høyrer vi lite om, og det er synd.

TAR ANSVAR Kyllingstad beskriv ein bransje som jobbar knallhardt for å redusere karbonavtrykket sitt.

- Vi må ta vårt ansvar, og vi må hjelpe resten av verden.

Difor er han nøgd med regjeringa si Hurdals-plattform, og synest dei legg opp til ein fornuftig politikk med strengare miljøkrav og ei gradvis auke i CO₂-avgifta.

- Auka CO₂-avgift er eit godt og nødvendig grep. Det vil tvinge industrien til å kome med løysningar som reduserer utsleppa.

TRUR PÅ FANGST Utviklinga han ser no, gjer han optimistisk. Han peikar først og fremst på havvind og fangst og lagring av CO₂ som område der ein er komen langt, og som han har mest tru på.

- CO₂-fangst og -lagring er det viktig å kome i gang med i Norge. Det kan bli ein stor del av løysinga på eit globalt problem, meiner Kyllingstad.

Han peikar på at vi har infrastrukturen på plass og ein betydeleg kompetanse frå olje- og gassnæringa som gjer at det kan bli lønnsamt, sysselsette mange og vere eit svært viktig miljøbidrag.

PTIL MÅ MED Vi må òg bruke mykje tid, ressursar og pengar på utviklinga av havvind. Det er mykje å hente der både økonomisk og miljømessig, seier Kyllingstad, som spår at dette vil bli ein betydeleg industri i Norge.

Han trur på mange ulike aktørar og løysningar på framtidas sokkel. Han registrerer at dei store, tradisjonelle oljeselskapa er på veg ut, medan ei mengd nye energiselskap er på veg inn.

- Dette er spanande, men no er det viktigare enn nokon gong at vi har eit felles regelverk å halde oss til.

Regelverket er basisen, det må på plass. Ptil har gjort ein god jobb med å organisere sokkelen og legge premissane for sikkerheit. Det må de forsetje med. Vi som industri kan ikkje halde oss til fleire tilsyn.

- Ptil får heller bytte namn til Energitilsynet eller noko i den dur, poengterer han.

LEVERANDØRAR I ENDRING Når det gjeld hans eige konsern, IKM, er sjefen rimeleg nøgd. Han ser at leverandørindustrien er i ei brytningstid, men er optimist.

- Oljeindustrien vil bli gradvis bygd ned, før han

vil blomstre opp att når vi kjem skikkeleg i gang med havvind og karbonfangst og -lagring. Men vi er i omstilling, og det vil bli mindre aktivitet i ein periode framover.

Han trur ein situasjon med omstilling, nye aktørar og avvikling vil slå positivt ut for selskap som hans eige. Kyllingstad har lita tru på at spesielle område vil bli ekstra lønnsamme, men han trur det å kunne tilby bredde i tenestetilbodet, vil vere gunstig.

GRØN VEKST Om energiframtida har Kyllingstad ingen problem med å spå.

- Verda brukar i dag om lag 99 millionar fat olje om dagen. Om 20 år er vi nede i 40.

Vi blir i dag og i framtida målt på punktutslepp. Endring vil tvinge seg fram av forbrukarane i samarbeid med politikarar og bransjen.

- Så vil vi heilt klart sjå at nye, grønne energiformer blomstrar og er i stor vekst, seier han.

Og eg trur kjernekraftverk vil få sin renessanse i land som Sverige og Frankrike. ★

På tematoppen

Siden 2017 har Ptil årlig lansert et Hovedtema vi ønsker skal prege debatten og påvirke bransjens prioriteringer innen sikkerhet. Hvorfor gjør vi det?

Sikkerhetsarbeid i petroleumsvirksomheten er mildt sagt en sammensatt sak. Komplexiteten i arbeidet med å finne og produsere olje og gass, er like stor som selskapenes ansvar for å gjøre oppgaven på en forsvarlig måte.

Det viktigste målet med sikkerhetsarbeidet er å redusere risiko for mennesker, miljø og materielle verdier. Samtidig skal selskapene, i videste forstand, ivareta et godt arbeidsmiljø for sine ansatte.

Ptil skal *bidra* til at selskaper og aktører tar ansvar for sikkerheten og sørger for en kontinuerlig, positiv utvikling.

Dette gjør vi gjennom tilsyn, og ved å utvikle og håndheve regelverket. Enkelt sagt.

KORT OG GODT VIKTIG Enkelt er det på ingen måte. Olje- og gassvirksomhet er alt annet enn det. I Ptil innhenter vi løpende store mengder data og informasjon fra selskapene og bransjen, vi analyserer, debatterer og evaluerer i mange, lange og krevende runder før et nytt år med tilsyn

er planlagt. Hva *må* vi se nærmere på, hva *bør* vi ta tak i, hva er mindre presserende?

Hard prioritering ligger bak konklusjonene. Og som vi vet; prioritering handler like mye om å velge bort, som å velge. Det er vanskelig.

Men hvert år tillater vi oss å løfte fram ett tema og én overskrift som vi på overordnet nivå ber selskapene om å vie spesielt stor oppmerksomhet:

Valget av Hovedtema for et nytt år er naturligvis også gjenstand for en omfattende Ptil-prosess i forkant. Men resultatet er for en gangs skyld enkelt – og lett å formidle.

Denne ene, korte teksten som presenteres hver høst, handler om et tema vi ber bransjen, gjennom sine ledere og beslutningstakere, se særlig grundig på og ta nødvendige aksjoner.

Hvorfor? Fordi i dette korte budskapet bor noen viktige og komplekse utfordringer som må løses; utfordringer som er grunnleggende for å kunne bevare og videreutvikle et høyt sikkerhetsnivå.

Og *det* er et hovedtema. ★

(Foto: Anne Lise Norheim)

Seks år med Hovedtema

- 2017 Trenden skal snus
- 2018 Sikkerhet er et verdivalg
- 2019 Sikker, sterk, tydelig
- 2020 Aldri en ny storulykke
- 2021 På lag med leverandørene
- 2022 Kapasitet og kompetanse er nøkkelen til sikkerhet

Resolutt **resolusjon**

Det skriftlige grunnlaget for etableringen av Ptil i 2004, var kronprinsregentens resolusjon, signert 19. desember 2003. Der fastslås prinsippet for hvordan Ptil skal løse sine oppgaver:

Petroleumstilsynet skal legge premisser for og følge opp at aktørene i petroleumsvirksomheten holder et høyt nivå for helse, miljø, sikkerhet og beredskap, og gjennom dette også bidra til å skape størst mulig verdier for samfunnet. Oppfølgingen skal være systemorientert og risikobasert. Oppfølgingen skal komme i tillegg til, og ikke som erstatning for, den oppfølging av egen virksomhet som gjennomføres av næringen selv. Det skal være en balansert avveining mellom Petroleumstilsynets rolle som høyrisiko-/teknologi-tilsyn og arbeidstilsyn. Medvirkning og partssamarbeid inngår som viktige forutsetninger for og prinsipper i Petroleumstilsynets virksomhet.

Hovedtema 2022

Kapasitet og kompetanse er nøkkelen til sikkerhet

Ptil ser med uro på at kapasitet og kompetanse er identifisert som avvik i en lang rekke av våre tilsyn – hos operatører og rettighetshavere, i store og små selskaper. Forhold knyttet til dette har også vært medvirkende årsak til flere alvorlige hendelser de siste par årene. Tilgang på godt kvalifisert personell er i særlig grad en utfordring blant leverandørene.

Situasjonen gir grunn til bekymring. Framtiden for næringen vil blant annet preges av aldrende infrastruktur, automatisering, introduksjon av nye driftsformer og prosjekter knyttet til nye energiformer.

Sikkerheten i en stadig mer kompleks bransje kan bare ivaretas gjennom en kompetent arbeidsstokk og god bemanning.

Vi oppfordrer selskapslederne til å stoppe opp og vurdere situasjonen i eget selskap grundig. Med god styring er det fullt mulig å lykkes! ★

AV EILEEN BRUNDTLAND

Gode lag bruker de beste

Med Hovedtemaet for 2021, *På lag med leverandørene*, løftet Ptil leverandørselskapenes rolle og rammebetingelser helt til topps. Temaet er viktig mye lenger enn dette ene året.

Tilsynsleder Ingvil Tveit Håland (til venstre) og kontaktperson Aina Eltervåg er sentrale i Ptils oppfølging av leverandørene. (Foto: Anne Lise Norheim)

Leverandørenes rolle og rammebetingelser er noe vi har jobbet med i en årrekke. I 2021 valgte vi dette som Ptils Hovedtema, både for å belyse leverandørenes eget ansvar og for å understreke at denne delen av bransjen trenger gode rammebetingelser for å jobbe sikkert, sier Ingvil Tveit Håland, leder for Ptils oppfølging av leverandørene*.

Leverandørselskapene er viktige for å beholde og forbedre sikkerhetsnivået i virksomheten. *På lag med leverandørene* peker på at næringen har et felles ansvar for å sikre en bransje med sterke og livskraftige leverandører, konstaterer hun.

FOR STORT PRESS - Gjennom møter med en lang rekke leverandører har vi fått god oversikt over hvilke rammebetingelser som er viktige, hvordan disse har endret seg over tid og hvilke utslag endringene kan få - særlig med tanke på helse, miljø og sikkerhet. Dette er verdifullt for å forstå hvor skoen trykker på bransjenivå, sier hun.

I løpet av 2021 har Ptil også ført tilsyn direkte rettet mot leverandørselskaper.

Tilsynslederen påpeker at avvikene i disse tilsynene viser at for stort press på rammebetingelsene kan bidra til at virksomheten drives i strid med regelverket.

- Det kan være sammenheng mellom avvik hos leverandørene og rammebetingelsene som gis av operatørene. Dette er et faktum operatørene må ta inn over seg.

Leverandørene har selvstendig ansvar for å følge regelverket, men viktige rammer for leverandørenes virksomhet settes av andre, sier hun.

DRAHJELP TIL DIALOG Hovedtemaet for 2021 ble svært godt mottatt av leverandørene da det ble lansert. De har brukt det som en anledning til å komme i dialog med kontraktspartnerne sine, forteller Aina Eltervåg, Ptils kontaktperson mot leverandørsegmentet.

- Det er viktig for leverandørene å komme i tidlig inngrep med kundene sine når kontraktene skal utformes. Det er tross alt leverandørene som skal gjøre jobben. De har mye erfaring og kompetanse, og ønsker å påvirke både risikoen de selv kan bli utsatt for, og risikobidraget de eventuelt påfører den totale aktiviteten.

- Dette handler om at leverandørene skal ha tilstrekkelig forutsigbarhet for å planlegge for egen bemanning. Mange har utfordringer med å levere riktig kompetanse og kapasitet til rett tid.

- Rammene som oppdragsgiverne setter for leverandørene, gir direkte utslag på arbeidsforholdene hos de som jobber i den spisse enden. Vi forventer at det inngås avtaler som sikrer forsvarlige rammebetingelser, slik at leverandørene kan få utført arbeidet på en sikker måte, sier Eltervåg.

Hun understreker at det finnes flere eksempler på operatører som får til godt samarbeid med leverandørene sine. Da involveres leverandørene tidlig i planleggingsprosessen og kommer med innspill til effektive og trygge løsninger.

- Partene kan da gjøre nytte av hverandres kompetanse, trekke sammen i samme retning - og viktigst: Alle parter opplever at de har noe å vinne på samarbeidet.

- Levedyktige leverandører er en forutsetning for teknologiutvikling. For å lykkes med dette, må

både oppdragsgivere og leverandører evne å tenke langsiktig, understreker hun.

FLERE TILSYN Tveit Håland lover at Ptil fortsatt skal ha oppmerksomhet mot leverandørselskapene framover.

- Vi mener at vi er på lag med leverandørene også når vi avdekker regelverksbrudd i tilsyn rettet mot leverandørselskapene, og vil fortsette å føre tilsyn med for eksempel innleie og arbeidstid.

- Det handler om å avdekke konkrete ulovligheter hos enkeltelskaper, men like viktig er det å sette søkelys på bakenforliggende årsaker. Rammene som settes for leverandørenes virksomhet, får konkret betydning for sikkerheten. Utfordringer knyttet til blant annet planleggingshorisont, kapasitet og kompetanse gjelder hele bransjen. Dette kan ikke leverandørene løse alene.

- Nå er aktivitetsnivået i næringen på full fart oppover, og presset øker for å skaffe godt kvalifisert personell. Utfordringen er særlig stor blant leverandørene, og nå er det vesentlig at vi klarer å holde på kompetansen i leverandørselskapene, sier Tveit Håland.

- Rammebetingelsene deres spiller derfor en avgjørende rolle. ★

* Begrepet leverandørselskap omfatter også entreprenører og kontraktører.

Leverandørene har selvstendig ansvar for å følge regelverket, men viktige rammer for leverandørenes virksomhet settes av andre. (Foto: Anne Lise Norheim)

Tema med reell betydning

Ptil har i 2021 poengtert leverandørselskapenes betydning for sikkerheten i norsk petroleumsvirksomhet. Kine Asper Vistnes i Fellesforbundet mener Hovedtemaet allerede har hatt effekt.

Samspillet mellom leverandør og operatør er viktig å ha på agendaen, fordi leverandørindustrien består av mange aktører som ofte er prisgitt operatørselskapenes prioriteringer, sier Kine Asper Vistnes, forbundssekretær i Fellesforbundet.

Som Norges største fagforbund i privat sektor har Fellesforbundet mange medlemmer i leverandørselskapene i petroleumsvirksomheten. Vistnes sier de allerede ser effekt av Ptils Hovedtema *På lag med leverandørene*.

- Vi merker en skjerpelse blant våre medlemsbedrifter når det gjelder å ha på plass nødvendige protokoller for arbeidstakermedvirkning. Det har direkte bakgrunn i Ptils tilsyn og at tilsynsmyndighetene legger så stor vekt på arbeidstakermedvirkning. Det lokale partssamarbeidet må fungere skikkelig og utvikles videre.

Ptils påvirkning bidrar positivt til dette, sier hun.

- Det har også skapt stor optimisme hos oss at Ptil fikk myndighet til å føre tilsyn med innleie og likebehandling på sokkelen og landanlegg.

SAMARBEID Vistnes understreker at Fellesforbundet er en varm tilhenger av oljeindustrien, og at den høye kompetansen hos både operatørene og leverandørene er en forutsetning for det grønne skiftet. Arbeidstakerorganisasjonen har imidlertid klare forventninger til at operatørselskapene og leverandørene klarer å samarbeide godt i tiden framover, gjennom å dele informasjon om gode tiltak som gagnar alle.

- Det er tradisjonelt leverandører som har forsynt operatørene med god kompetanse. Dette må bygges videre med gode rammevilkår til leverandørindustrien, slik at leverandørene fremdeles har anledning til å satse på kompetanse og ta inn lærlinger.

- Framtidens industri skal utvikles fra dagens, og forutsigbarhet er viktig hvis vi skal få det til, sier hun.

LANGSIKTIGHET Fellesforbundet ønsker å være med på å legge til rette for politisk gode vilkår for oljeindustrien, men forventer samtidig at industrien

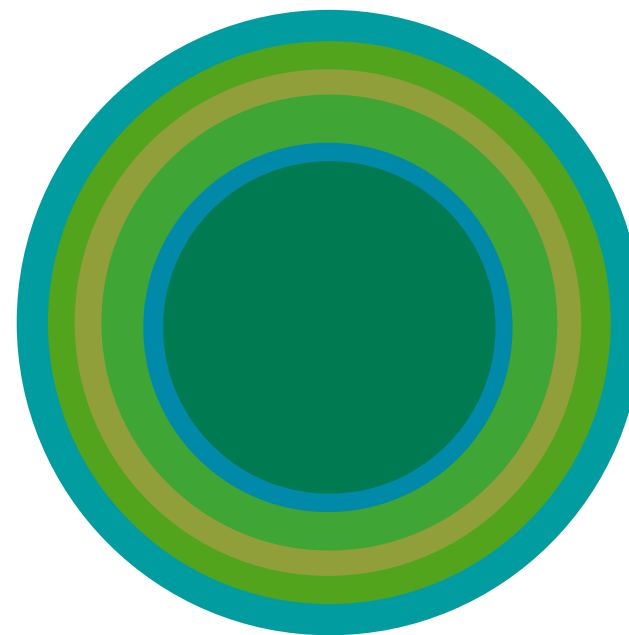
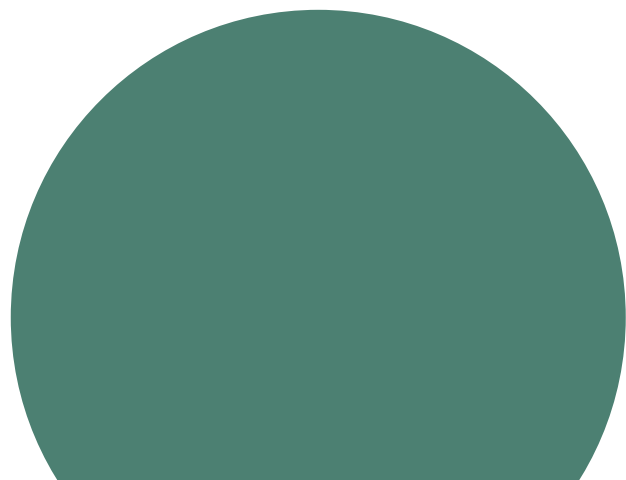
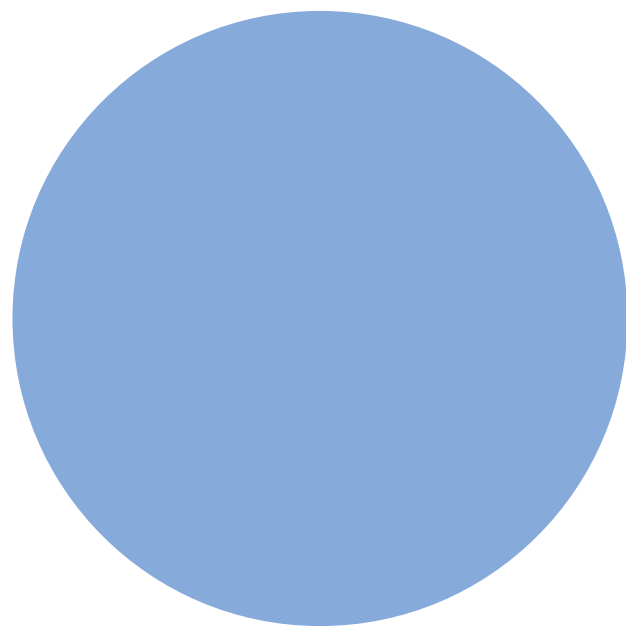
Kine Asper Vistnes (Foto: Fellesforbundet)

gir tilbake i form av langsiktighet. Nå ser de nye utfordringer i lys av høy olje- og gasspris og økende aktivitetsnivå.

- Det sykliske i bransjen er utfordrende, selv med god inntjening for øyeblikket. Godt HMS-arbeid, flere faste stillinger og redusert innleie er nøkkelmomenter i tiden som kommer. Innleie må skje i kontrollerte former. Vi har sett tilfeller av uheldige løsninger i leverandørindustrien, som Ptil har avdekket ved et par tilsyn.

For Fellesforbundet er partssamarbeid det beste utgangspunktet for å få til langsiktige løsninger og en god overgang til det grønne skiftet.

- Framover er det viktig at man i enda større grad satser på bemanning og riktig kompetanse. Partssamarbeidet er alltid et godt utgangspunkt for å få til gode, langsiktige løsninger - både for HMS-arbeid, kompetanseutvikling og bemanningsstrategier. ★

ANSVARLEG UTGJEVAR ER
PETROLEUMSTILSYNET

Professor Olav Hanssens vei 10,
Postboks 599,
NO-4003 Stavanger
Telefon: 51 87 32 00
E-post: postboks@ptil.no
Nettstad: www.ptil.no

REDAKSJON

Inger Anda (sjefredaktør/journalist)
Øyvind Midttun (redaktør/journalist)
Eileen Brundtland (journalist/nettredaktør)
Olav Hove (journalist)
Janne-Beth Carlsen N'Jai (grafisk designar)
Margrethe Hervik (distribusjon)

OPPLAG

Norsk: 5 000
Engelsk: 1 500

PAPIR

Omslag: Fuego Matt White 01, 285 gram
Materie: Munken Polar, 150 gram

TRYKK

Bodoni, Stavanger

Redaksjonen blei avslutta 26. november 2021

